

UCHWAŁA

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSA Bogusław Dobrowolski

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z powództwa I. Polska sp. z o.o. w W.
przeciwko M. S.A. w B.
przy uczestnictwie Rzecznika Praw Obywatelskich
o zapłatę,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 24 maja 2017 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w K.
postanowieniem z dnia 10 lutego 2017 r.,

"Czy wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku jest skuteczny, jeśli został złożony w dniu ogłoszenia wyroku, ale w chwili poprzedzającej jego ogłoszenie?"

podjął uchwałę:

**Wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku
złożony w dniu jego ogłoszenia, lecz przed dokonaniem
ogłoszenia, jest nieskuteczny.**

UZASADNIENIE

W dniu 27 czerwca 2016 r., o godz. 14.45, przewodniczący ogłosił wyrok Sądu Rejonowego w B. w dniu 16 czerwca 2016 r., wydany w sprawie z powództwa I. Polska, sp. z o.o. przeciwko M. S.A. , po jej rozpoznaniu i zamknięciu rozprawy w dniu 16 czerwca 2016 r. oraz odroczeniu ogłoszenia wyroku na dzień 27 czerwca 2016 r., na godz. 13.45.

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku, złożony przez pełnomocnika strony pozwanej w dniu 27 czerwca 2016 r. o godz. 14.15, został postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 6 sierpnia 2016 r. oddalony. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, złożenie takiego wniosku może być skuteczne tylko wtedy, gdy objęte nim orzeczenie istnieje (zostało wydane).

W zażaleniu na to postanowienie strona pozwana zakwestionowała stanowisko Sądu Rejonowego, zarzucając, że ogłoszenie wyroku miało nastąpić o godz. 13.45, co potwierdza także treść wokandy posiedzeń w dniu 27 czerwca 2016 r., a w rzeczywistości – z nieznanymi stronie pozwanej przyczynami i od niej niezależnymi – zostało ogłoszone w tym dniu o godz. 14.45. Z wyjaśnień pełnomocnika strony pozwanej wynika, że przybył do Sądu Rejonowego w dniu ogłoszenia o godz. 14.15 i był przekonany – choć tego nie sprawdził – że wyrok został już ogłoszony i dlatego w biurze podawczym złożył wniosek o sporządzenie jego uzasadnienia.

Rozpoznając zażalenie, Sąd Okręgowy w K. zwrócił uwagę na ugruntowane stanowisko judykatury, wskazujące, że wniosek o sporządzenie i doręczenia uzasadnienia orzeczenia złożony w przeddzień wydania i ogłoszenia tego orzeczenia – lub wcześniej – jest nieskuteczny. Nie ma natomiast zgody ani w orzecznictwie, ani w piśmiennictwie co do tego, czy taki wniosek jest nieskuteczny, jeżeli został złożony w dniu wydania (ogłoszenia) orzeczenia, lecz zanim doszło do jego wydania (ogłoszenia). W związku z tym przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne przytoczone na wstępie.

Rzecznik Praw Obywatelskich, który wziął udział w sprawie na podstawie art. 14 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 958), wniósł o podjęcie uchwały, że wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku jest skuteczny, jeżeli został złożony w dniu ogłoszenia wyroku, także przed jego ogłoszeniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 328 § 1 k.p.c., termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku wynosi tydzień i rozpoczyna bieg od dnia ogłoszenia sentencji wyroku. W literaturze i orzecznictwie już od czasów przedwojennych jednolicie

przyjmowano, że wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia złożony przed ogłoszeniem jego sentencji, nawet w tym samym dniu, w którym dokonano ogłoszenia, jest przedwczesny i nie wywołuje skutków procesowych (por. np. orzeczenia z dnia 1 lutego 1935 r., C.III. 339/33, Zb.Urz. 1935, poz. 356, z dnia 15 maja 1935 r., C.I. 1924/34, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1936, nr 1, s. 5, z dnia 4 czerwca 1935 r., C.II. 406/35, „Przegląd Prawa i Administracji” 1935, nr 4, poz. 336, z dnia 24 października 1935 r., C.II. 1244/35, OSP 1936, poz. 539, z dnia 6 kwietnia 1936 r., C.III. 84/35, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 1937, nr 1, s. 170, z dnia 9 czerwca 1937 r., C.III. 3654/36, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 1938, nr 1, s. 172, z dnia 8 lutego 1938 r., C.II. 2052/37, „Systematyczny Przegląd Orzecznictwa”, tom I, poz. 57, z dnia 29 września 1945 r., C.I. 51/45, „Państwo i Prawo” 1946, nr 8, s. 126, i z dnia 21 października 1957 r., 2 CR 915/57, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 1958, nr 3, s. 338, postanowienia z dnia 1 lutego 1978 r., II CZ 6/78, OSPiKA 1979, nr 2, poz. 28, z dnia 26 lipca 2007 r., II PZ 31/07, nie publ., z dnia 14 kwietnia 2008 r., II PZ 3/08, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CZ 170/11, „Izba Cywilna” 2013, nr 7 - 8, s. 30, i z dnia 13 czerwca 2013 r., V CZ 21/13, OSNC 2014, nr 3, poz. 30, oraz uchwały z dnia 30 czerwca 1989 r., III CZP 67/89, OSP 1990, nr 9, poz. 326, i z dnia 14 grudnia 1995 r., III CZP 173/95, „Monitor Prawniczy” 1996, nr 3, s. 105).

Identyczny pogląd wypowiedziano wielokrotnie także na gruncie art. 387 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1997 r., I PKN 1/97, OSNAPUS 1997, nr 18, poz. 342, z dnia 29 sierpnia 2000 r., I CKN 713/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 28, z dnia 15 września 2000 r., I PKN 406/00, OSNAPUS 2002, nr 8, poz. 190, z dnia 25 maja 2001 r., IV CZ 119/00, „Izba Cywilna” 2002, nr 3, s. 55, i z dnia 16 grudnia 2005 r., II PZ 45/05, OSNP 2006, nr 21 - 22, poz. 332) oraz w sprawach toczących się na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego (por. np. postanowienia z dnia 11 października 2002 r., WA 53/02, OSNKW 2003, nr 1–2, poz. 15, z dnia 22 listopada 2006 r., V KZ 42/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2237, z dnia 19 sierpnia 2009 r., IV KZ 38/09, nie publ., z dnia 19 lutego 2013 r., II KZ 5/13, nie publ., oraz z dnia 6 listopada 2013 r., V KZ 74/13, nie publ.).

Podzielając przytoczone orzeczenia należy podkreślić, że wniosek, o którym mowa w art. 328 § 1 k.p.c., dotyczy sporządzenia i doręczenia uzasadnienia wyroku, a wyrok istnieje dopiero od chwili ogłoszenia lub podpisania jego sentencji, co w sposób oczywisty wynika z art. 332 § 1 k.p.c. (por. także art. 341, 358 i 505²⁶ k.p.c.). Podobnie „od chwili”, a nie „od dnia” ogłoszenia wyroku (podpisania sentencji) obowiązuje rygor natychmiastowej wykonalności (art. 336 § 1 k.p.c.; por. art. 337 k.p.c.). Wyrok zatem istnieje – jest biernie skuteczny, tzn. może być przedmiotem innych czynności procesowych – dopiero od chwili ogłoszenia jego sentencji, a nie od dnia, w którym ją ogłoszono. Przesądzające znaczenie ma tu także art. 505⁸ § 1 k.p.c., jednoznacznie przewidujący, że złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku do protokołu sądowego jest dopuszczalne dopiero po ogłoszeniu wyroku, a więc od chwili, w której wyrok w sensie prawno - procesowym zaistniał.

Na to, że strona może podejmować skuteczne czynności procesowe wobec konkretnego wyroku lub postanowienia co do istoty sprawy wydanego w postępowaniu nieprocesowym dopiero od chwili, w której ono w sensie prawnoprocesowym istnieje, a więc od chwili ogłoszenia albo podpisania sentencji, wskazują także inne przykłady. Zgodnie z art. art. 505⁸ § 3 k.p.c., zrzeczenie się prawa do apelacji może nastąpić dopiero po ogłoszeniu orzeczenia, a nie w dniu jego ogłoszenia. Podobnie, stosownie do art. 517 k.p.c., zrzeczenie się sporządzenia uzasadnienia postanowienia wydanego w postępowaniu nieprocesowym jest możliwe dopiero po jego ogłoszeniu.

Stanowisko, że zgłoszenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku jest skuteczne tylko w razie uczynienia tego przed ogłoszeniem sentencji lub – w niektórych wskazanych wypadkach – jej podpisaniem, dotyczy także oddania pisma procesowego zawierającego taki wniosek w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego (art. 165 § 2 k.p.c.). Także wtedy o skuteczności wniosku decyduje chwila jego oddania w placówce pocztowej odnoszona do chwili ogłoszenia wyroku (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1957 r., 2 CR 915/57, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1958, nr 3, s. 338, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1989 r., III CZP 67/89; odmiennie, ale nietrafnie orzeczenie Sądu

Najwyższego z dnia 18 lutego 1937 r., C.I. 877/36, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1937, nr 3, s. 620).

Należy podkreślić, że zgodnie z ustawą z dnia z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1113 ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz. U. z 2013 r., poz. 545), operator wyznaczony prowadzi informatyczny system śledzenia przesyłek, umożliwiający dokładne obserwowanie przesyłki rejestrowanej od chwili jej nadania do chwili doręczenia. Oczywiście, wszelkie ewentualne wątpliwości dotyczące ustalenia czasu nadania przesyłki powinny być tłumaczone na korzyść nadawcy.

W sytuacjach wyjątkowych, w których odroczone ogłoszenie wyroku nastąpiło w innym czasie niż oznajmiony stronom, co spowodowało przedwczesne, ale niezawinione przez stronę lub jej pełnomocnika wniesienie nieskutecznego wniosku o sporządzenia i doręczenie uzasadnienia tego wyroku, nie jest wyłączone – jeżeli termin określony w art. 328 § 1 k.p.c. upłynął – dochodzenie jego przywrócenia na zasadach przewidzianych w art. 168 i nast. k.p.c. W takich sytuacjach uprawnienie strony nie doznaje zatem żadnego uszczerbku.

W konsekwencji, nie podzielając odosobnionego, poddanego już wcześniej krytyce judykatury, stanowiska Sądu Najwyższego zajętego w postanowieniach z dnia 25 października 2012 r., I CZ 153/12 (OSP 2016, nr 3, poz. 26) i z dnia 10 marca 2015 r., II UZ 80/14 (nie publ.), Sąd Najwyższy – skupiając się na uwypuklonej w rozstrzyganym zagadnieniu prawnym skuteczności analizowanego wniosku – podjął uchwałę, jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c.). Trzeba jednak wyraźnie zaznaczyć, że nieskuteczność wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku złożonego przed ogłoszeniem (podpisaniem) jego sentencji wynika z jego niedopuszczalności; nieistnienie wyroku w chwili zgłaszania wniosku o jego uzasadnienie oznacza brak substratu (przedmiotu) wniosku, podlega on zatem odrzuceniu jako niedopuszczalny, podobnie jak środek zaskarżenia skierowany przeciwko *sententiae non existit* (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1973 r., III CRN 223/73, OSNCP 1974, nr 7 - 8, poz. 134,

postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1986 r., III CRN 244/86, OSNCP 1988, nr 1, poz. 17, z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 409/98, nie publ., z dnia 5 lipca 2001 r., II CKN 206/00, „Izba Cywilna” 2002, nr 1, s. 58, i z dnia 7 listopada 2003 r., V CZ 108/03, nie publ.).

aj

r.g.